

VISUOTINIAI RINKIMAI MOKYKLOSE. AR JŲ REIKIA?

ĮVADAS

Pasitelkus demokratijos principus, valdomos valstybės, renkama valdžia, priimami visai visuomenei aktualūs sprendimai. Kartais sunku nuspręsti, nuo ko pradėti, jog įsitraukti į visus šiuos procesus. Perskaitytę ir išsigilinę į šia rekomendaciją žinosite, kaip tinkamai pradėti vystyti demokratinius savo mokyklos mokinių savivaldos pirmininko rinkimus, taip užtikrindami praktinį demokratijos ugdymą, bei efektyvesnę mokyklos moksleivių atstovavimą.

Rinkimai yra vienas svarbiausių procesų demokratinėje valstybėje, o balsavimas - valstybės piliečio pareiga. Rinkimų metu išrenkame savo atstovus į skirtingų lygmenų valstybės institucijas, nuo Prezidento ar Seimo narių iki seniūnaičio. Ne išimtis yra ir asociacijų, profesinių sąjungų, kitų organizacijų valdymo organai, tarp kurių, norime, jog būtų ir mokinių savivalda. Lietuvos moksleivių sąjungos tikslas - jog mokinių savivalda taptu nuomonės rinkimo ir reprezentavimo įrankiu, kurioje skirtingomis veiklos formomis būtų galima ugdytis lyderystės ir pilietiškumo kompetencijų.

Nieko nelaukdami pradėkime gilintis į mokyklos mokinių prezidento rinkiminio proceso organizavimą.

PASIRUOŠIMAS RINKIMAMS

RINKIMŲ KOMISIJA:

Visus rinkimus Lietuvoje organizuoja Vyriausioji rinkimų komisija. Visuotinius mokinių savivaldos pirmininko rinkimus mokykloje organizuoti turėtų specialiai suformuota rinkimų komisija.

Ją turėtų sudaryti savanoriškai pasisiūlę asmenys, kurie nėra tiesiogiai susiję su tuo metu pareigas einančio bei naujai kandidatuojančio pirmininko veikla. Tai reiškia, jog žmonės turi būti kaip įmanoma labiau nešališki, taip apsaugant rinkimų skaidrumą, demokratiškumą bei sąžiningumą.

Komisiją yra rekomenduojama sudaryti iš penkių asmenų. Šis skaičius optimalus darbams atlikti. Taip pat prieš pradėdant veiklą bei pasiruošimą, privalu išsirinkti komisijos pirmininką, kuris vadovaus visai darbo eigai.

Pagrindinės rinkimų komisijos funkcijos:

- registruoja kandidatus;
- tikrina kandidatavimui reikalingus dokumentus;
- konsultuojasi su administracija bei auklėtojais dėl organizacinių darbų;
- išduoda parašų rinkimų lapus ir išleidžia oficialius balsavimo biuletenius;

- nustato ir informuoja apie rinkimų eigą;
- prižiūri rinkiminę agitaciją ir padeda organizuoti oficialius debatus;
- vykdo kitus rinkiminiuosius procesus ir skelbia oficialius rezultatus.

Oficialumas ir viso proceso dokumentavimas visuotiniuose rinkimuose yra labai svarbu, o skaidrus rinkimų komisijos darbas bei jo užtikrinimas - vienas svarbiausių aspektų padėsiančių to pasiekti. Skatiname skirti didelį dėmesį tinkamų žmonių išrinkimui, taip siekiant nešališkumo rinkimų proceso metu.

AGITACIJA

Lietuvių kalboje naudojamas terminas reklama, kaip ir prancūzų kalboje - reclame, kildinamas iš lotynų kalbos - reclus - rėkiu. Anglų kalboje naudojamas terminas advertise - reklamuoti skelbti - atkreipti į save dėmesį. Galima suprasti, jog rinkimų reklama yra dėmesio atkreipimas į save. Pati reklama yra komunikacinis procesas.

Sudaromas reklamos planas:

- svarbiausia įvertinti rinkėjų poreikius
- nusistatyti reklamos tikslus
- nusimatyti strategiją
- išsiginčinti komunikacinius kanalus / reklamos priemones

Reklamos tikslas turėtų būti orientuotas į tikslinę auditoriją.

RINKIMINĖ PROGRAMA

Tikriausiai nieko keisto, jog kiekvienas, tam tikrai grupei, institucijai atstovaujantis žmogus, kartu pateikia siekiamų įgyvendinti darbų sąrašą - rinkiminę programą. Kaip ir kiekvienas demokratinio keliu renkamai pozicijai asmuo, taip ir kandidatai, norintys užimti mokinių savivaldos pirmininko postą, turėtų nusistatyti prioritetines darbo sritis. Kandidatuojančio asmens pateikiama programa leistų geriau susipažinti su jo požiūriu į moksleiviams aktualias temas.

Pateiktoje programoje turėtų būti paminėti kandidato tikslai, norimos išspręsti mokyklos aplinkoje išvelgiamos problemos ir konkretūs uždaviniai. Programa turėtų būti aiški, trumpa, konkreti, aktuali bei patraukli. Už rinkimų programos turinį atsako jas pateikę kandidatai.

Atėjus balsavimo laikotarpiui rinkėjams reikės apsispręsti ir įvertinti kandidatų programos plusus bei minusus. Rašydami programą visi kandidatai stengiasi save pateikti kuo patraukliau, taip siekdami sulaukti, kuo daugiau rinkėjų balsų. Vis dėlto rinkėjams susipažinus su visų kandidatų pozicijomis ir argumentais, galima susidaryti aiškesnį vaizdą bei gerokai praplėsti savo žinių akiratį.

Kandidatai pasiryžę dalyvauti rinkimuose ir pateikdami savo veiklos programą įsipareigoja juos laikytis, tai tarsi dokumentas, parodantis jo pažadus / gaires mokyklos bendruomenei. Kadencijos pabaigoje, teikdami ataskaitą jis turės sugrįžti prie savo išsikeltų tikslų, todėl jie turi būti aktualūs, įgyvendinami bei aiškiai apčiuopiami, jog rinkėjai būtų pilnai patenkinti pasiektais rezultatais.

DEBATAI

Debatų yra labai svarbi visuotinių mokinių savivaldos pirmininko rinkimų dalis. Jų metu rinkėjai plačiau susipažįsta su kandidatais, išgirsta jų kalbas, gali užduoti savo klausimus ir galutinai apsispręsti dėl palaikomo kandidato. Todėl siekiant demokratiškumo labai svarbu tinkamai pakviesti mokyklos bendruomenę ateiti į debatus ir taip rodyti savo pilietiškumą.

Informaciją apie renginį reiktų viešinti socialiniuose tinkluose, internetinėje svetainėje, plakatų formatu ar paprasčiausiu perdavimu iš lūpų į lūpas. Tinkamai viešinant renginį, jis sulauks didesnio mokyklos bendruomenės įsitraukimo.

Detalus debatų planas:

1. Kadencija baigiančio mokinių savivaldos pirmininko ataskaita

Kadangi demokratijos norma yra atskaitomybė savo rinkėjams, skatiname renginį pradėti nuo kadenciją baigiančio prezidento metinės veiklos ataskaitos pristatymo. Tokiu būdu mokyklos bendruomenė sužinos apie nuveiktus darbus, bus užtikrinamas darbų pratesimas bei legitimumas, o pirmininkas galės ramiai perleisti postą kitam asmeniui.

2. Įvadinė kalba.

Po ataskaitos teikimo, debatus oficialiai pradeda vedantysis, kuris pristato renginio eigą, padėkoja buvusiam mokinių savivaldos prezidentui bei esant reikalui pakviečią mokyklos administracijos darbuotoją tarti sveikinimo žodį.

3. Kandidatų prisistatymo kalbos.

Renginio įžanginei daliai pasibaigus, pradedami debatai, kurių pradžioje kiekvienas kandidatas turi laiko savo kalbai, kurios metu pristato savo veiklos planą, turimą viziją ir pan. Kalbos laikas turėtų būti limituotas, rekomenduojame tam skirti iki 5 minučių kiekvienam kandidatui. Kandidatas taip pat gali naudotis skaidrėmis, kita norima pagalba.

4. Debatų moderatoriaus klausimų sesija.

Po kiekvieno prisistatymo kalbų, debatų moderatorius užduoda iš anksto paruoštus klausimus kiekvienam kandidatui. Jie turėtų būti abstraktūs, plataus pobūdžio, jog leistų mokyklos bendruomenei susidaryti bendrą paveikslą apie kandidatus. Tokiu būdu kiekvienas kandidatas galėtų parodyti savo stipriąsias puses, išskirti svarbiausius savo kadencijos tikslus.

5. Auditorijos klausimų sesija.

Po debatų moderatoriaus klausimų, eilė ateina ir mokyklos bendruomenei. Kiekvienas norintysis gali pakelti ranką ar kitu būdu išreikšti norą užduoti sau rūpimą klausimą kandidatams. Šio proceso kokybei užtikrinti, išsirinkite žmogų, kuris renginio metu nešiotų mikrafoną klausiančiajam. Klausimai privalo būti pagarbūs ir etiški, nekeliantys pykčio bei nesiekiantys sumenkinti tam tikro kandidato. Jie gali būti skirti visiems kandidatams ar vienam iš jų asmeniškai.

6. Baigiamasis žodis.

Debatų pabaigoje, renginio vedėjas padėkoja susirinkusiai mokyklos bendruomenei, dalyvavusiems kandidatams, paskatina aktyviai balsuoti rinkimuose. Nepamirškite uždarymo dalyje paminėti datos bei laiko, kuomet vyks balsavimo procedūros.

BALSAVIMO PROCEDŪRA

Didžiąją pasiruošimo dalį turi atlikti jau anksčiau išrinkta bei aprašyta rinkimų komisija. Balsavimo procedūros metu paaiškėja, kuris kandidatas turės garbę atstovauti mokyklos moksleivių balsą, tinkamai jiems atstovauti. Šiai rinkiminio laikotarpio daliai reikia didžiausio atsakingumo, įsitraukimo bei demokratiškumo, todėl būkite pasiruošę iššūkiams bei norėkite tobulėti.

Sąrašas atsakomybių iki procedūros pradžios:

- Perskaityti ir išsiaiškinti rinkimų nuostatai;
- Paruošta balsavimo erdvė, balsadėžė, rašymo priemonės, stalai ir pan.
- Paruošiami ir patikrinami balsavimo biuleteniai;
- Pasirūpinama visų klasių sąrašais;
- Pašalinama visa agitacija iš mokyklos svetainės, kitų medijų, mokyklos patalpų;
- Sužinomas tikslus mokykloje besimokančių moksleivių skaičius;
- Nustatomas kvorumas, kurio reikia norint, jog rinkimai vyktų legaliai.

BALSAVIMAS

Balsavimo procedūrą rekomenduojame vykdyti kelių ilgųjų pertraukų metu, tokiu būdu užtikrinsite platesnį moksleivių įsitraukimą į rinkimus. Didžiausia jų vykdytojų pareiga - skaidrumo užtikrinimas. Neleiskite kandidatams daryti įtakos rinkėjams proceso metu, stebėkite aplinką ir valdykite situaciją.

Balsavimo metu turėkite kelias atskiras vietas, kuriose moksleiviai galėtų balsuoti, taip paspartinsite balsavimo procedūrą bei lengviau suvaldysitė žmonių srautus. Balsavimas gana paprasta procedūra, tačiau atsiminkite, kad tai yra visų rinkimų pagrindas. Stenkitės, jog jie

vyktų sklandžiai, skaidriai ir teisingai. Kilus skubiems klausimams visada galite kreiptis į savo mokinių savivaldos kuratorių.

BALSŲ SKAIČIAVIMAS

Pasibaigus balsavimui lieka atlikti kelis formalumus, vienas jų - balsų skaičiavimas.

Šią užduotį atlieka rinkiminė komisija, arba specialiai tam išrinkta balsų skaičiavimo komisija, sudaryta iš nešališkų mokinių ir mokinių savivaldos kuratoriaus.

Jei yra galimybė, rekomenduojame šiame procese dalyvauti ir mokinių savivaldos kuratoriui ar kitam mokytojui, administracijos darbuotojui, kuris užtikrintų tvarką ir skaidrumą. Suskaičiavus balsus (pagal poreikį ir perskaičiavus), rezultatai turi būti užprotokoluoti, o dokumentas pasirašytas rinkiminės / balsų skaičiavimo komisijos pirmininko.

Balsų skaičiavimo procedūra privalo vykti slaptai, nedalyvaujant pašaliniams asmenims, kurie gali turėti įtaką galutiniam rezultatams.

REZULTATŲ PASKELBIMAS / INAUGURACIJA

Suskaičiavus balsus, belieka paskelbti rezultatus bei inauguruoti naująjį mokinių savivaldos pirmininką / prezidentą.

Jei viskas vyks pagal šį aprašymą, galėsite drąsiai didžiuotis, jog savo naująjį pirmininką moksleiviai išrinko demokratiniu būdu, visuotinių rinkimų metu.

Rezultatus siūlome skelbti visuotinio renginio metu, tokiu būdu tinkamai atsisveikinsite su buvusiu mokyklos mokinių savivaldos pirmininku bei šauniai inauguruosite naująjį.